

Form Follows Function

ΣΧΟΛΕΙΑ, ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ, ΧΩΡΟΣ ΓΙΑ ΜΑΣΤΟΡΕΜΑΤΑ, MAKERSPACE

14–18 ετών, 2x3 ώρες, μονοήμερο project

ανακύκλωση, δημιουργική ανακύκλωση (upcycling), έπιπλα από χαρτόνι, συσκευασία, χειρωνακτική εργασία

ντιζάιν προϊόντων, σχεδιασμός, ντιζάιν επίπλων, Marcel Breuer, Ludwig Mies van der Rohe

**B
A
U
H
A
U
S
19**

ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΥΛΙΚΑ

Χαρτί DIN A4, χαρτί DIN A3, χαρτί μιλιμετρέ, σταθερό οντουλέ χαρτόνι, περ. 4 τετρ. μ. ανά έπιπλο, μολύβια, χάρακας, μέτρο, ψαλίδι, κοπίδι, επιφάνεια κοπής, κοπτικό χαρτιού, γυαλόχαρτο, ξυλόκολλα, ταινία

ΟΔΗΓΙΕΣ

Σε αυτή την ενότητα οι συμμετέχοντες θα αποκτήσουν μια εικόνα των βασικών αρχών σχεδιασμού χρηστικών αντικειμένων στο Μπάουχαους. Αν και το ντιζάιν (βιομηχανικό σχέδιο) δεν διδασκόταν ως αυτόνομο μάθημα, οι σπουδαστές εκπαιδεύονταν σε αυτό στο πλαίσιο των εργαστηρίων, όπως για παράδειγμα στα εργαστήρια της υφαντουργίας ή της επιπλοποιίας, όπου η πρακτική εργασία συνδεόταν με θεωρητικά ζητήματα σχεδιασμού. Η εστίαση ήταν εδώ στη δημιουργία συνολικών έργων τέχνης μέσα από την ομαδική δουλειά της κοινότητας των σπουδαστών. Το αργότερο το 1923, όταν ο Βάλτερ Γκρόπιους διακήρυξε το σύνθημα *Τέχνη και τεχνολογία – μια νέα ενότητα*, στο προσκήνιο τέθηκε ο σχεδιασμός πρωτοτύπων για τη βιομηχανική παραγωγή. Τα θέματα σχεδιασμού θα αντιμετωπίζονταν μέσω μιας ακριβούς ανάλυσης των προβληματικών πεδίων και των υλικών.

Αφού ασχοληθούμε με κλασικά αντικείμενα ντιζάιν του Μπάουχαους, οι συμμετέχοντες θα σχεδιάσουν και θα κατασκευάσουν τα δικά τους καθίσματα, ενδεχομένως σε συνεργασία με ένα τοπικό makerspace, ένα εργαστήριο ή μια Ανώτατη Σχολή Σχεδιασμού, ή ακόμη και σε έναν κατάλληλα εξοπλισμένο χώρο για μαστορέματα ή χειροτεχνίες.

Ιδιαίτερη βαρύτητα θα δοθεί στην ενασχόληση με τα υλικά. Αντί της χρήσης κλασικών υλικών, όπως ξύλο ή πλαστικό, εδώ προτάσσεται η ιδέα της φιλικής προς το περιβάλλον δημιουργικής ανακύκλωσης (upcycling). Θα χρησιμοποιήσουμε χαρτί οντουλέ, ένα ελαφρύ υλικό, που οι συμμετέχοντες γνωρίζουν από την καθημερινότητα ως υλικό συσκευασίας. Ιδανικά, μπορούν να επαναχρησιμοποιηθούν χαρτιά οντουλέ που οι συμμετέχοντες έχουν ήδη, π.χ. από συσκευασίες άλλων επίπλων, ηλεκτρικών συσκευών ή από κούτες μετακόμισης.

Βήμα 1: Οι συμμετέχοντες θα ασχοληθούν με την κατευθυντήρια αρχή «form follows function» και θα κοιτάξουν μαζί φωτογραφίες γνωστών επίπλων και χρηστικών αντικειμένων του Μπάουχαους. Θα εξετάσουν τα τότε ευρέως διαδεδομένα υλικά ως προς τη λειτουργικότητα, τις περιβαλλοντικές παραμέτρους και την παραγωγή και θα συζητήσουν για τα υλικά από τη σημερινή σκοπιά, λαμβάνοντας υπόψη τους πόρους, τη λιπασματοποίηση, τη δυνατότητα επανάχρησης, τις ιδιότητες, την υγεία και το κόστος. Σκοπός είναι η ιδέα της ανακύκλωσης και της δημιουργικής ανακύκλωσης να εφαρμοστεί

στην πράξη, γι' αυτό και θα εξεταστεί ως προς τις ιδιότητές του το υλικό του χαρτονιού και/ή του χαρτονιού οντουλέ.

Βήμα 2: Οι συμμετέχοντες θα σκιαγραφήσουν τώρα –είτε ο καθένας χωριστά είτε σε μικρές ομάδες– κάποιες πρώτες δικές τους ιδέες για απλά έπιπλα. Εδώ θα πρέπει να δώσουν σημασία στη λειτουργικότητα, τη φόρμα, τη στατική και την υλοποίηση με βάση το υλικό του χαρτονιού.

Βήμα 3: Αφού συζητηθούν στην ομάδα τα προσχέδια, θα επιλεγεί ένα τελικό προσχέδιο ανά ομάδα και θα σχεδιαστεί η εφαρμογή της στατικής ισορροπίας (τοποθετώντας εγκάρσια υποστυλώματα για τη σταθεροποίηση). Για το σκοπό αυτό, οι συμμετέχοντες θα βρουν τα απαιτούμενα μεμονωμένα (δομικά) στοιχεία, θα τα σχεδιάσουν και θα τα μετρήσουν.

Βήμα 4: Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες θα κόψουν από χαρτί τα μοτίβα όλων των απαιτούμενων στοιχείων σε κλίμακα 1:1, ώστε να τα μεταφέρουν στο επόμενο βήμα στο χαρτόνι.

Βήμα 5: Με ένα κοπίδι και ένα κοπτικό χαρτιού, τα στοιχεία θα κοπούν προσεκτικά πάνω στην επιφάνεια κοπής, υπό την επίβλεψη και με τη βοήθεια του υπεύθυνου του εργαστηρίου.

Βήμα 6: Όταν θα έχουν κοπεί όλα τα στοιχεία, θα γίνουν οι εγκοπές συναρμολόγησης. Εδώ οι συμμετέχοντες πρέπει να εργαστούν με ακρίβεια, έτσι ώστε στο τέλος οι κατασκευές να είναι σταθερές.

Βήμα 7: Τώρα τα μεμονωμένα στοιχεία θα συναρμολογηθούν. Οι τραχιές γωνίες μπορούν να λειανθούν ελαφρώς.

Βήμα 8: Ανάλογα με το σχέδιο και το έπιπλο, εκείνο που απομένει τώρα είναι το «ντύσιμο», η ταπετσαρία. Αυτή μπορεί να κατασκευαστεί από το ίδιο χαρτόνι, εκτός εάν η φόρμα είναι στρογγυλεμένη, οπότε είναι προτιμότερο να χρησιμοποιηθεί ένα απλό οντουλέ χαρτόνι. Η ταπετσαρία μπορεί να στερεωθεί με λίγη ξυλόκολλα και ταινία – αν και σε αυτή την περίπτωση δεν μπορεί κανείς να συναρμολογήσει και να αποσυναρμολογήσει το έπιπλο γρήγορα. Πάντως, το έπιπλο είναι πλέον έτοιμο!

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Ο αρχιτέκτονας Βάλτερ Γκρόππιους ίδρυσε το 1919 τη Σχολή Μπάουχαους με την αξίωση να συνενώσει την τέχνη με τις εφαρμοσμένες τέχνες. Στόχος της σχολής ήταν να εκπαιδεύσει έναν νέο τύπο καλλιτέχνη, που θα συνδύαζε στο πεδίο του βιομηχανικού σχεδίου και της αρχιτεκτονικής προϊόντα κατάλληλα για τη βιομηχανική μαζική παραγωγή. Η Σχολή προέβαλλε την ιδέα να διαμορφώσει διαδικασίες της ζωής και, κατ' επέκταση, την κοινωνία συνολικά, εστιάζοντας στη δημιουργία καθολικών έργων τέχνης μέσα από την ομαδική εργασία στο πλαίσιο μιας κοινότητας. Ταυτόχρονα, καθοριστικές συνιστώσες του παιδαγωγικού προσανατολισμού ήταν η διεπιστημονική προσέγγιση και ο πειραματισμός.

Στην αρχή της φοίτησής τους στη Σχολή Μπάουχαους όλοι οι σπουδαστές παρακολουθούσαν έναν εξάμηνο προπαρασκευαστικό κύκλο, όπου διδάσκονταν με έναν παιδαγωγικά καινοτόμο και πειραματικό τρόπο τη χρήση των υλικών και τις βασικές αρχές σχεδιασμού. Οι σπουδαστές κατασκεύαζαν τρισδιάστατες δομές, στις οποίες η σχέση μεταξύ υλικού, κατασκευής,

λειτουργικότητας και δημιουργικότητας βρισκόταν στο προσκήνιο και είχε στόχο την καλύτερη δυνατή παραγωγή με την παράλληλη ελαχιστοποίηση χρήσης υλικού, δαπάνης ενέργειας και χρόνου.

Κείμενο αναφοράς για το βιομηχανικό σχέδιο στο Μπάουχαους:

Κείμενο της Flora Selunka για την κατηγορία του Μπάουχαους «Σχεδιασμός προϊόντων/ντιζάιν»:

«Γεωμετρικό, ασπρόμαυρο, βιομηχανικό... Έτσι φαντάζονται οι περισσότεροι άνθρωποι το βιομηχανικό σχέδιο του Μπάουχαους. Ειδικά τα έπιπλα από ασάλινους σωλήνες του Μαρσέλ Μπρόιερ πέρασαν στην ιστορία ως κλασικά αντικείμενα ντιζάιν. Το ντιζάιν, ή βιομηχανικό σχέδιο, δεν διδασκόταν ως αυτόνομο μάθημα, οι σπουδαστές εκπαιδεύονταν σε αυτό στο πλαίσιο των εργαστηρίων, όπως για παράδειγμα στα εργαστήρια της υφαντουργίας ή της επιπλοποιίας, όπου η πρακτική εργασία συνδεόταν με θεωρητικά ζητήματα σχεδιασμού.

»Στην αρχική περίοδο λειτουργίας της Σχολής, η συσχέτιση με τη χειρωνακτική εργασία ήταν αναμφισβήτητη. Στα εργαστήρια κατασκευάζονταν κυρίως χειροποίητα μοναδικά κομμάτια, τα οποία θεωρούνται πλέον “πολύτιμα” έργα τέχνης. Το αργότερο το 1923, όταν ο Βάλτερ Γκρόπιους διακήρυξε το σύνθημα *Τέχνη και τεχνολογία – μια νέα ενότητα*, στο προσκήνιο τέθηκε ο σχεδιασμός πρωτοτύπων για τη βιομηχανική παραγωγή. Τα θέματα σχεδιασμού θα αντιμετωπίζονταν μέσω μιας ακριβούς ανάλυσης των προβληματικών πεδίων και των υλικών. Έτσι, παράλληλα με τα έπιπλα από ασάλινους σωλήνες, δημιουργήθηκαν και άλλα επιτυχημένα προϊόντα, όπως φωτιστικά για την εταιρεία Kandem ή μοτίβα για ταπετσαρίες για την εταιρεία Rasch. Ο σχεδιασμός πρωτοτύπων οδήγησε στη συζήτηση για την έννοια της πατρότητας των έργων αυτών και για τη σχέση ανάμεσα στην τέχνη και το ντιζάιν. Η συζήτηση αυτή οδήγησε και σε διαμάχες για διπλώματα ευρεσιτεχνίας και άδειες, εφόσον τόσο οι σχεδιαστές και οι σχεδιάστριες όσο και η Σχολή Μπάουχαους ζητούσαν να τους αναγνωριστούν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

»Ο Χάννες Μάγιερ υπογράμμισε με το σύνθημα «Οι ανάγκες του λαού αντί της ανάγκης για πολυτέλεια» τις κοινωνικές αξιώσεις του σχεδιασμού, τις οποίες θέλησε να ικανοποιήσει με οικονομικά προσιτά προϊόντα του Μπάουχαους.

»Η επαγγελματικού επιπέδου διάθεση των προϊόντων του Μπάουχαους στην αγορά ήταν καθοριστικής σημασίας όχι μόνο για την οικονομική επιβίωση αλλά και για την προβολή της Σχολής. Εδώ συγκαταλεγόταν και ο σχεδιασμός όλων των προϊόντων γραφικών τεχνών και τυπογραφίας του Μπάουχαους: από τις εκδόσεις της Σχολής ως το λογότυπο ή το δίπλωμα αποφοίτησης. Ακόμη και η γερμανική ορθογραφία αναδιαμορφώθηκε: «τα γράφουμε όλα πεζά, γιατί έτσι εξοικονομούμε χρόνο».

ΕΙΚΟΝΕΣ, ΒΙΒΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ, ΒΙΒΛΙΑ, ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

Πληροφορίες για τον Μαρσέλ Μπρόιερ θα βρείτε, για παράδειγμα, στο Bauhaus 100:

<https://www.bauhaus100.de/das-bauhaus/koepfe/meister-undlehrende/marcel-breuer/>

Φωτογραφίες αντικειμένων ντιζάιν του Μπάουχαους:

<https://www.bauhaus100.de/das-bauhaus/werke/tischlerei/>

<https://www.bauhaus100.de/das-bauhaus/werke/metall/>

<https://www.bauhaus100.de/das-bauhaus/werke/plastik/>

Για έμπνευση: Πληροφορίες για έπιπλα από χαρτόνι:

<https://archzine.net/diy-ideen/diy-moebel/mobel-aus-pappe/>

<http://www.mobilier-orika.com/fauteuil-en-carton.html>

Αυτό το εργασία χορηγείται με άδεια [Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση 4.0 Διεθνές](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) .